

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

к.е.н. **Костюченко Н.М., Фролов С.С.**
Сумський державний університет

Зростання глобальних екологічних проблем, виникнення локальних криз та катастроф антропогенного характеру призвели до необхідності перегляду шляхів подальшого розвитку цивілізації. Природа є фундаментом всієї життєдіяльності людини, джерелом ресурсів його господарювання. Тому основу розвитку людського суспільства має складати взаємозв'язок природних, виробничих і соціальних факторів. Україна, як і багато інших країн світу, стала на шлях переходу до сталого розвитку.

На сьогодні при формуванні ефективної економічної системи господарювання зовнішньоекономічні відносини стають одним з визначальних факторів економічного зростання. Зовнішньоекономічна діяльність включає всі види господарської діяльності, що пов'язані з участю країни у міжнародному поділі праці. Разом з тим постає питання: Чи є на сьогоднішній день зовнішньоекономічна діяльність України фактором сталого розвитку країни?

Зовнішня торгівля дає країнам можливість спеціалізуватися на тих видах діяльності, в яких вони мають порівняльні переваги, і стає стимулом для розвитку національних виробників на фоні постійної конкуренції з іноземними компаніями. Це зумовлює підвищення продуктивності виробництва і зростання життєвого рівня населення.

На практиці, за останні 50 років процвітання у світовому масштабі базується, головним чином, на швидкому розвитку міжнародної торгівлі. Країни, які стрімко розвивалися протягом останньої половини століття, забезпечили свій розвиток саме завдяки стратегії інтегрування у світову економіку, центральною ланкою якої є зовнішня торгівля.

Нові індустріальні країни, наприклад, такі як Південна Корея та Чилі, запроваджуючи експорторієнтовану стратегію розвитку, довели можливість економічного зростання завдяки глобалізації. Дослідження, проведене Світовим банком, засвідчило наявність тісного зв'язку між розвитком зовнішньої торгівлі та економічним зростанням.

Починаючи з середини 90-х років ХХ століття, питання торговельної політики України традиційно перебували в центрі економічної стратегії уряду. Диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків і розвиток зовнішньої торгівлі і досі залишаються для України найактуальнішими завданнями.

На сьогодні Україна має сировинну направленість національної економіки (див. Табл. 1).

Крім того, деякі західні країни наполегливо бажають перетворити Україну у сировинний придаток світового ринку. Наслідки цього різні. З однієї сторони – зростання експорту сировинних ресурсів забезпечить валютні надходження експортерам і дасть можливість купувати за кордоном і розвивати високотехнологічні виробництва. А з іншої сторони – може накопичуватися відносно, а в подальшому і абсолютне падіння доходів населення, що неминуче звузить споживчий простір і, таким чином, зменшить можливості сталого економічного розвитку.

Табл. 1 – Частка сировини у товарному експорті окремих країн світу

Країна	Частка сировини в експорті (%)
Мозамбик	88,0
Єгипет	59,5
Бразилія	45,1
Україна	74,0
Сполучені Штати Америки	19,1
Німеччина	9,7

В умовах глобалізації економіки дуже важливо здолати сировинний крен у зовнішній торгівлі. Природні ресурси є фундаментом матеріального виробництва. Стан природно-ресурсного потенціалу країни, темпи економічного зростання,

якісний рівень його використання, охорони та поновлення визначає ефективність виробництва, і як кінцевий результат – добробут населення.

Україна має широкий спектр природних ресурсів. Разом з тим, великі запаси окремих їх видів поєднуються зі значними обсягами видобутку та використання. При цьому необхідно відмітити, що економіка України в минулому базувалась на антирентному підході до природних ресурсів, за якого не враховувалася їх вартість. Це стимулювало неекономне їх використання та перевагу розвитку технологій, що характеризуються високим рівнем споживання природних ресурсів та забрудненням навколишнього середовища. В результаті запаси багатьох видів природних ресурсів значно зменшилися. А з огляду на те, що більшість природних ресурсів обмежені, їх споживання сьогодні означає, що в майбутньому ми не будемо мати змогу на них розраховувати.

Таким чином, з метою виведення країни на траєкторію сталого розвитку необхідно, перш за все, подолати сировинний крен у зовнішній торгівлі України і зробити зовнішньоекономічну діяльність фактором сталого розвитку країни.